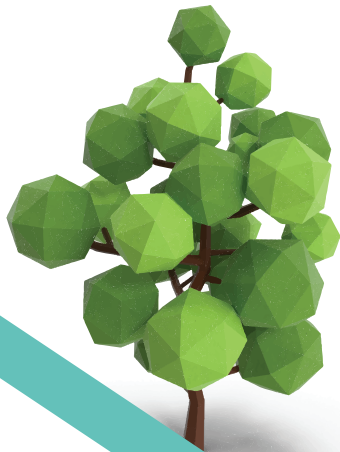

klikni
ZELENO

KLIKNIZELENO.RS

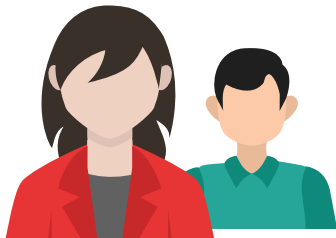
**PODSETNIK ZA
VOLONTIRANJE
U VANREDNIM
SITUACIJAMA**

UVOD

Podsetnik o volontiranju u vanrednim situacijama, nastao je kroz projekat Klikni zeleno, koji realizuje Timočki Omladinski Centar u partnerstvu sa Krovnom organizacijom mladih Srbije, Omladinom JAZAS-a Požarevac i Resurs centrom Bor, uz finansijsku podršku Regionalnog centra za životnu sredinu REC-a i Švedske agencije za razvoj i saradnju SIDA.

Podsetnik je nastao na osnovu iskustava Centra za građansko delovanje iz Obrenovca, koji je realizovao projekat „Aktivizam mladih za vreme poplave - praksa i preporuke“.

Sa partnerima iz deset gradova iz Srbije, pogođenih poplavama pripremili su dokument o volonterizmu u kriznim situacijama „Za volonterima trka i kad nije frka“.

Ovu publikaciju razmatrali su učesnici obuke o volontiranju u vanrednim situacijama u okviru projekta „Klikni zeleno“ i dali doprinos, kako bi kreirali kratki podsetnik za volontere i organizatore volontiranja u vanrednim situacijama i pripremili se za krize, u cilju pravovremene i efikasne odbrane, ali pre svega bezbednosti volontera i obezbeđivanja dobrog upravljanja volonterima.

Posebnu zahvalnost za izradu ovog podsetnika dugujemo autorima početnog dokumenta: Danijeli Jović, Bojani Ašković, Dušku Krstiću i Nenadu Maletinu.

**ŠTA JE
VANREDNA
SITUACIJA?**

Vanredna situacija je događaj ili situacija koja ozbiljno pretili da povredi ljudsko blagostanje, pretili da ugrozi životnu sredinu, rat ili terorizam koji ozbiljno narušavaju bezbednost.

Pod pojmom vanrednih situacija u Republici Srbiji se podrazumeva: „Stanje kada su rizici i pretnje ili posledice katastrofa, vanrednih događaja i drugih opasnosti po stanovništvo, životnu sredinu i materijalna dobra takvog obima i intenziteta da njihov nastanak ili posledice nije moguće sprečiti ili otkloniti redovnim delovanjem nadležnih organa i službi, zbog čega je za njihovo ublažavanje i otklanjanje neophodno upotrebiti posebne mere, snage i sredstva uz pojačan režim rada“.

Vanredne situacije možemo razlikovati, prema:

- ▲ karakteru izvora: prirodne, tehničko – tehnološke, vojne i terorističke;
- ▲ inicirajućem faktoru: konfliktne i nekonfliktne;
- ▲ brzini širenja – iznenadne, brze, umerene i postupene;
- ▲ veličini zahvaćene teritorije – objektske, lokalne, gradske, regionalne, nacionalne i globalne, ali i prema broju žrtava i visini materijalne štete.

Vanredne situacije se mogu razvrstati i prema:

- ▲ karakteru opasnosti (tehnički, biološki, prirodni, ekološki i socijalni karakter);
- ▲ stepenu učestalosti (najčešće – zemljotresi, transportne havarije; veoma česte – požari; opasnosti s umerenom učestalošću – havarije komunalnih sistema, vulkani; najređe – epidemije, ekološki akcidenti velikih razmera);
- ▲ zahvaćenosti teritorije (lokalne, mesne, opštinske, regionalne, nacionalne, federalne, međudržavne i globalne – transnacionalne).

ZABLUDE O VANREDNIM SITUACIJAMA:

1. Nama se to nikada neće dogoditi
2. Nije bitno kako to izgleda u javnosti
3. Emocije nisu bitne
4. To nije naša greška
5. Samo reci „bez komentara“
6. Ljudi su samo brojka na papiru
7. Reaguj prvo, misli kasnije

PRAVNI I ZAKONSKI OKVIR VOLONTIRANJA U VANREDNIM SITUACIJAMA

Zaštita i spasavanje stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara u Republici Srbiji regulisana je nizom akata, od kojih centralno mesto zauzima Zakon o vanrednim situacijama kao i: Ustav Republike Srbije, Strategija nacionalne bezbednosti, Strategija odbrane, Zakon o odbrani i Vojsci, Nacionalna strategija zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama, uputstva, odluke, uredbe i pravilnici.

Zakon o volontiranju, usvojen 2010. godine, daje pravni okvir za volontiranje u Republici Srbiji. Zakon tretira volontiranje kao radno pravni odnos, što uvodi previše administracije, ne prepoznaje servise, ni kooperativno volontiranje, što na kraju ne utiče na stvaranje atmosfere u kojoj će volontiranje biti prepoznato i podržano, kao u redovnim aktivnostima, a posebno u vanrednim situacijama. Uprkos manjkavosti zakonskog okvira moramo stvoriti strukturu kako bi odgovorili na potrebe volontera, ali i adekvatnog reagovanja u vanrednim situacijama. Struktura nam osigurava da će volonter imati podršku, da će biti bezbedan dok volontira i da će na kraju volontersko angažovanje biti prepoznato i vrednovano.

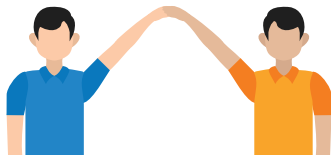
USPOSTAVLJANJE VOLONTERSKOG SERVISA

Volonterski servis povezuje volontere sa institucijama i organizacijama kojima su volonteri potrebni, pruža informacije o mogućnostima za volontersko angažovanje, volonterskim pravima i obavezama, kao i o uslovima organizovanja volonterskog rada i pravima i obavezama organizatora.

Servis vrši regrutaciju volontera i vodi njihovu evidenciju u bazi podataka, obezbeđuje kvalitetnu pripremu, dodatnu edukaciju, superviziju, monitoring i evaluaciju realizacije programa, kao i zakonitost angažovanja volontera.

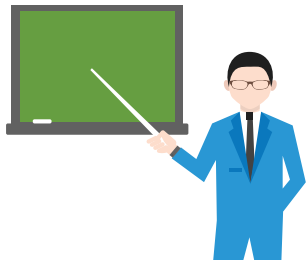
Uspostavljanje i razvoj volonterskog servisa podrazumeva razvoj strukture servisa i programski razvoj servisa. Logistički uslovi za razvoj volonterskog servisa odnose se na obezbeđivanje prostora za rad, funkcionalne baze podataka i bazične tehničke opreme neophodne za funkcionisanje volonterskog servisa.

Organizovani rad sa volonterima je celina koja uključuje korake koji, ako se realizuju na kvalitetan način, doprinose „profesionalnoj“ realizaciji jednog volonterskog programa i ti koraci su:

- Korak 1** Ispitivanje potreba
- Korak 2** Kreiranje volonterskog programa
- Korak 3** Rekrutacija, selekcija i pozicioniranje volontera
- Korak 4** Orijentacija i edukacija volontera
- Korak 5** Realizacija programa, monitoring i supervizija
- Korak 6** Evaluacija volonterskih programa

VOLONTERSKI SERVIS

- ▲ kreira i sprovodi kvalitetne lokalne volonterske programe
- ▲ regrutuje i edukuje volontere
- ▲ podiže kapacitete lokalnih javnih institucija i nevladinih organizacija
- ▲ širi vrednosti volonterizma među ljudima
- ▲ organizuje međunarodne volonterske programe i šalje volontere na kampove širom sveta formirajući: Lokalni volonterski servis (LVS), Internacionalni volonterski servis (IVS) i Evropski volonterski servis (EVS)

**NAJČEŠĆI
ZADACI U
VANREDNIM
SITUACIJAMA**

PREVENCIJA

- ▲ Identifikovanje rizika i procena mogućnosti događanja vanredne situacije
- ▲ Briga o tehničkoj ispravnosti i standardima, i prelazak na bezbednije načine funkcionisanja
- ▲ Organizovanje obuka za volontere o procedurama postupanja
- ▲ Organizovanje obuka za zaposlene/građane/volontere/ da ne bi izazvali nesreću na radnom mestu
- ▲ Obučavanje građana o postupanju u slučaju da dođe do određene nesreće
- ▲ Obučavanje dece i mladih u školama u slučaju da dođe do određene nesreće
- ▲ Informisanje građana u javnim ustanovama
- ▲ Prikupljanje opreme, obezbeđivanje i održavanje prostora za prijem evakuisanih i ugroženih
- ▲ Informisanje javnosti o mogućim nepogodama
- ▲ Izrada planova evakuacije i rizika bezbednosti
- ▲ Organizovanje kampanja i mobilisanje zajednice po pitanjima opšte bezbednosti

ZA VREME I NAKON VANREDNE SITUACIJE

- ▲ Informisanje ugroženih, ali i potencijalno ugroženih kako da zaštite sebe i imovinu
- ▲ Pružanje pomoći ugroženima u ljudstvu, tehnici, opremi i sredstvima
- ▲ Snabdevanje ugroženih namirnicama, vodom, sredstvima za higijenu i dezinfekciju, obućom, odećom i lekovima
- ▲ Pomoć u evakuaciji građana u koordinaciji sa kriznim štabom
- ▲ Prikupljanje i distribucija humanitarne pomoći i opreme
- ▲ Pružanje psiho-socijalne podrške žrtvama, porodicama i potencijalno ugroženima, pa i volonterima
- ▲ Pomoć u čišćenju i otklanjanju posledica katastrofe
- ▲ Informisanje javnosti o saniranju posledica, nadoknadi štete i ostvarivanju drugih prava
- ▲ Motivisanje drugih da pomažu
- ▲ Jačanje mreže volontera
- ▲ Pokretanje kampanja, informisanje i mobilizacija zajednica
- ▲ Uključivanje u poslove dezinfekcije
- ▲ Pomoć u obnovi i čišćenju oštećenih domaćinstava
- ▲ Pokretanje humanitarnih akcija
- ▲ Učestvovanje u drugim zadacima saniranja posledica

NAORUŽAJTE SE KOMPETENCIJAMA!

NEOPHODNA ZNANJA

- ▲ lična bezbednost i bezbednost drugih
- ▲ uspešna komunikacija
- ▲ poznavanje prava i obaveza volontera, ali i onih kojima se pruža podrška i pomoć
- ▲ posedovanje određenih znanja neophodnih za izvršavanje obaveza i zadataka (različite obuke, treninzi, prethodno iskustvo...)
- ▲ kome se obratiti kako bi se dobile adekvatne informacije ili proširile iste
- ▲ širiti naučene lekcije iz teorije i prakse
- ▲ znanje volontera o tome kako da prepoznaju simptome burn-out i kome da se obrate za pomoć u tom slučaju

UVEŽBAJTE VOLONTERE

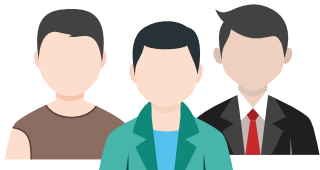
- ▲ fizička sposobnost
- ▲ visprenost
- ▲ istrajnost
- ▲ trezvenost
- ▲ volja
- ▲ prilagodljivost
- ▲ sposobnost vođenja grupe
- ▲ veštine dobre komunikacije (između volontera, odnosno tima, ali i način komunikacije sa onima kojima se pomaže)
- ▲ pružanje psihosocijalne podrške
- ▲ fleksibilnost
- ▲ visok stepen tolerancije na frustracije
- ▲ efikasno rešavanje problema i konflikata

RAZVIJAJTE STAVOVE I VREDNOSTI KOD VOLONTERA

- ▲ Optimizam
- ▲ Želja za pomoć ljudima, životinjama, zajednici
- ▲ Prilagodljivost
- ▲ Pravdoljubivost
- ▲ Tolerantnost
- ▲ Sa reči na dela
- ▲ Inicijativnost
- ▲ Altruizam
- ▲ Odgovornost
- ▲ Posvećenost
- ▲ Motivisanost za volonterski rad
- ▲ Preduzimljivost
- ▲ Etičnost

**NE ZABORAVITE
RAZVOJ
PROCEDURA
I POTREBNU
DOKUMENTACIJU**

- ▲ Evidentirajte se kod nadležnog ministarstva
 - ▲ Definišite zadatka za volontere
 - ▲ Rekrutujte i pažljivo birajte lidere i koordinate
 - ▲ Objavljajte javne poziv za volontere
 - ▲ Pažljivo vršite selekciju i izbor volontera
 - ▲ Organizujte sastanake sa izabranim volonterima – obuka, ugovor, etički kodeks, pravila ponašanja
 - ▲ Kreirajte i ažurirajte baze podataka
 - ▲ Realizujte bezbedne aktivnosti i kontinuirano praćenje i vrednovanje
- ▲ Vrednujte procese učenja i stečenih kompetencija
 - ▲ Nagrađujte volontere

MISLITE NA VREME O POTREBNOM PROSTORU, OPREMI I SREDSTVIMA

PROSTORI

Neophodno je obezbediti prostore za spavaonice, magacine, igraonice i kutak za decu, ponekad i odvojen prostor za specijalne grupe/ pojedince. Na vreme obezbedite prostore i to: kasarne, sportske dvorane, hotele/ motele, škole i vrtiče, kulturne prostore/ dvorane i šatore.

OPREMA I SREDSTVA:

- ▲ Računari i internet
- ▲ Biz SMS
- ▲ Foto, štampa
- ▲ Sredstva za dezinfekciju
- ▲ Alat
- ▲ Sredstva za grejanje i ogrev
- ▲ Oprema za čišćenje
- ▲ Higijenski-medicinski paketi
- ▲ Mašine
- ▲ Humanitarni paketi
- ▲ Vojna kuhinja
- ▲ Prevoz / transport – čamci, kamioni, mehanizacija, autobusi, helikopteri
- ▲ Cisterne i posude sa vodom za piće
- ▲ Mašine za veš
- ▲ Hrana i lekovi– za ljude i životinje
- ▲ Oprema za vanredne situacije – čizme, kabanice, grabulje, ašovi, lopate, zaštitne rukavice
- ▲ Kanali komunikacije u kriznim situacijama, kada ima struje: TV, radio, Internet, Telefon – mobilni
- ▲ Kanali komunikacije u kriznim situacijama, kada nema struje: novine, leci i plakati, sirena za uzbunu, fiksni telefoni, oglasne table, razglas, megafon...

ŠIRITE MREŽU SAVEZNIKA ZA VANREDNE SITUACIJE

- ▲ Gradska/Opštinska Uprava
- ▲ Krizni štab i sektor za vanredne situacije
- ▲ Vatrogasci i policija
- ▲ Vojska
- ▲ Gorska služba spašavanja
- ▲ Dom zdravlja i Zavod za javno zdravlje
- ▲ Centar za socijalni rad
- ▲ Kancelarija za mlade
- ▲ Javna komunalna i privatna preduzeća
- ▲ Lokalne organizacije i udruženja koja se bave ekološkim i humanitarnim temama (na pr. izviđači, Crveni krst, Radio amateri)
- ▲ Zavod za javno zdravlje
- ▲ Internacionalne organizacije sa kancelarijama u Srbiji koje se bave zaštitom dece i ljudi koji se nalaze u teškim situacijama
- ▲ Domaće i međunarodne organizacije i fondacije
- ▲ Lokalni i nacionalni mediji

OBEZBEDITI SIGURNOST, MOTIVACIJU I NAGRAĐIVANJE VOLONTERA

- ▲ Bezbednost i sigurnost volontera je na prvom mestu
- ▲ Voditi evidenciju volontiranja: Ugovori, volonterske knjižice, pasoš kompetencija, YouthPass, spiskovi i baze volontera
- ▲ Stvarati mogućnosti za učenje i lični razvoj volontera
- ▲ Organizovati aktivnosti razvoja volonterskih timova, druženje i putovanja volontera
- ▲ Obezbediti kartice za prevoz / popuste, volonterske dodatke ili dnevnice
- ▲ Obeležavajte Međunarodni Dan volontera - 5. Decembar
- ▲ Delite priznanja za doprinos: Diplome/zahvalnice, napredovanje u organizaciji i na poslu.

klikni ZELENO

KLIKNIZELENO.RS

TIMOČKI OMLADINSKI CENTAR - TOC

UL. ZORANA RADMILOVICA 5A,
III SPRAT, STAN 12 P.FAH 159,
19000 ZAJEČAR, SRBIJA
+381.(0)19.44.10.91 • +381.(0)69.444.10.91
www.toc.rs • office@toc.rs

REGIONALNI CENTAR ZA ŽIVOTNU SREDINU
Srbija

STAVOVI IZRAŽENI U BROŠURI NE PREDSTAVLJAJU NUŽNO Zvaničan stav regionalnog centra za životnu sredinu i švedske agencije za razvoj i saradnju.
U IZRADI BROŠURE KORIŠĆENE SU INFORMACIJE IZ PODSETNIKA O VOLONTERIZMU U KRIZNIM SITUACIJAMA „ZA VOLONTERIMA TRKA I KAD NIJE FRKA“ – CENTRA ZA GRAĐANSKO DELOVANJE IZ OBRENOVCA.